

Дзига Ю.
НТУ «ХП»

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОСМОНАВТИКИ

Освоєння космічного простору та дослідження в галузі космічної техніки продовжують бути надскладними та науково ємкими в сучасному світі. Серед невеликої кількості країн, які можна назвати космічними державами, не останнє місце посідає Україна.

Історія української космонавтики нерозривно пов'язана з радянською космонавтикою, проте в ній завжди спостерігалися свої особливості та риси. Так, коли у радянських військових виникла потреба у важких ракетах з мінімальним часом передстартової підготовки, в Дніпропетровську для розробки таких ракет на початку 50-х років було створено Конструкторське Бюро «Пі-

вденне». Його очолив видатний конструктор ракетної техніки Михайло Кузьмич Янгель, один з головних творців ракетно-ядерного щита СРСР. Розроблені у Дніпропетровську міжконтинентальні ракети з багатьма ядерними боєголовками й досі стоять на озброєнні ракетних військ Російської Федерації. Серед них вирізняється найпотужніша бойова ракета сучасності РС-20 «Воєвода» (або «Сатана», як її називають на Заході), вона здатна долати будь-яку протиракетну оборону і може доносити до цілі 10 потужних ядерних боєзарядів. Сьогодні ці ракети перетворені українськими вченими на мирний ракетоносії «Дніпро», спроможний виводити у космос супутники вагою до 4 т.

Історія української космонавтики пов'язана з іменами відомих космонавтів, які одними з перших вирушили у простори Всесвіту. Вперше український космонавт Павло Попович на кораблі «Восток-4» опинився на Земній орбіті ще у серпні далекого 1962 р. Протягом 12 – 15 серпня 1962 р. він здійснив перший у світі груповий політ двох пілотованих кораблів, спільно з А. Г. Ніколаєвим, який керував космічним кораблем «Восток-3». Під час групового польоту були проведені перші експерименти з радіозв'язку між екіпажами двох кораблів у космосі і взаємне фотографування, виконана широка програма науково-технічних і медико-біологічних експериментів. П. Попович здійснював орієнтацію корабля в просторі за допомогою системи ручного управління. За перший успішний у світі груповий космічний політ і виявлені при цьому мужність і героїзм П. Попович, отримав звання Героя Радянського Союзу. У 1974 р. П.Попович здійснив другий космічний політ і 15 днів працював на орбіті в складі екіпажу орбітальної космічної станції «Салют-3». Цікаво, що в березні того ж 1962 р., паралельно з польотом П. Поповича, дніпропетровська ракета з серії «Космос» вивела на орбіту геофізичний супутник ДС-2 («Дніпропетровський супутник»), перший супутник, повністю виготовлений в Україні.

Яскраві сторінки розвитку космонавтики нерозривно пов'язані з Харковом. В 50-ті рр. XX ст. саме тут було споруджено комплекс підприємств, що виробляли складне електрообладнання для ракет. Харківське виробниче об'єднання «Хартрон», яке створювало системи керування та наведення для ракет, з часом перетворилося на провідне підприємство такого типу в рамках усієї космічної галузі Радянського Союзу. Харківські вчені та інженери проводили дослідження на базі багатьох провідних вузів нашого міста: ХАІ,

ХПІ, ХІРЕ, Інститут низьких температур, Інститут метеорології, Інститут монокристалів. Необхідно згадати унікальну космічну династію харківського походження. Родина Волкових увійшла в історію світової космонавтики як єдина космічна династія, в якій батько і син є досвідченими та професійними космонавтами. Вихованець Чугуївського авіаційного училища льотчик-космонавт Олександр Волков у 80-90-ті роки тричі брав участь в експедиціях на орбітальну станцію «Мир». Його син Сергій, який народився в Чугуєві в 1973 р., став продовжувачем справи батька та в 2008 р. очолив чергову експедицію на Міжнародну Космічну Станцію.

Отже, нашій країні є чим і ким пишатися, сподіваємося ані політичні труднощі, ані складнощі в економіці не затьмарять наші нинішні та потенційні можливості в освоєнні космосу.